

Posudek na bakalářskou práci

LUCIE PETRUSOVÁ ŽIDOVSKÉ HŘBITOVY HOJEŠÍN – PŘESTAVLKY – ZÁJEZDEC (Historie a současnost tří ohrožených židovských památek na Chrudimsku)

Cílem předložené bakalářské práce je zhodnocení stavu a významu tří židovských hřbitovů z oblasti východních Čech. Splnění tohoto úkolu je tím záslušnější, že všechny uvedené hřbitovy spadají do skupiny ohrožených nebo přímo zanikajících hmotných památek na existenci židovských obcí na území České republiky; v přehledu židovských hřbitovů na Chrudimsku (s. 16) autorka práce uvádí dva z nich jako zchátralé, zatímco třetí je zachován (pokud lze užít toho výrazu) jako fragment.

Autorka správně hodnotí židovské hřbitovy jako dokumenty židovského osídlení a zároveň památky regionálních dějin. Z tohoto hlediska také přistupuje ke zpracování jednotlivých vybraných lokalit, kdy čerpá jednak z archivního materiálu a starší dokumentace, jednak z dokumentace pořízené právě v rámci přípravy předložené práce. Bakalářská práce sama tedy kromě předpokladu dostatečné erudice v oboru archivnictví a pomocných věd historických zahrnuje i důležitou složku hebraistickou.

Předložená práce má promyšlenou a logickou koncepci. Po úvodní kapitole o fenoménu židovských hřbitovů, kde je obsažena mj. základní charakteristika vnější podoby náhrobků, jejich architektonického řešení, typu výzdoby a symboliky, následují metodicky shodně členěné kapitoly, věnované židovským obcím ve třech vybraných lokalitách a speciálně historii jejich hřbitovů. V této části práce autorka využila prameny z fondů Národního archivu, Státního okresního archivu v Chrudimi a archivu spravovaného Židovským muzeem v Praze, spolu s údaji v dosavadní odborné literatuře. Významnou a přínosnou část tvoří dokumentace dochovaných náhrobků, zařazená vždy po sestaveném registru a obsahující fotografii náhrobku, přepis nápisu (hebrejština, ve většině případů též němčina a zčásti čeština) a překlad hebrejského a německého textu. Zde je nutno vyzdvihnout, že dřívější dokumentace obvykle nebyla prováděna plošně a zachycovala jen obsahově nebo výtvarně zajímavé náhrobky. Totéž platí pro lokality vybrané kol. Petrusovou, jejíž práce tak představuje další významný příspěvek k probíhajícímu doplňování evidence židovských hřbitovů na našem území.

Při hodnocení bakalářské práce Lucie Petrusové je nutno ocenit svědomitost autorky jak při studiu pramenů a odborné literatury, tak při zpracovávání dokumentace. V tomto bodě oceňuji způsob, jak překonala obtíže spojené s četbou nápisů při značném poškození kamenů, dále pečlivé přepsání textů a identifikaci osobních i chronologických dat. V mnoha případech, právě vzhledem k fyzickému stavu náhrobků, bude ovšem třeba některé texty ověřit a opravit drobné omyly, a především ověřit a korigovat data. Těchto nedostatků se týká několik následujících příkladů:

- s. 21 ad. – dávám v úvahu interpretaci formule TANCAVA („nechť je jeho/její duše pojata do svazku věčného života“);
- s. 26 – nutno ověřit a korigovat text nápisu a překladu (překlepy?);
- s. 27 – totéž; mj. se přepis a překlad rozcházejí v datu;
- s. 29 (už neexistující náhrobky dokumentovány na základě starší, kvalitní fotografie) – u Isaka Glasera opět korigovat data; naopak u Mirjam Kralovic je v pořádku autorčina interpretace, která koriguje údaje starší dokumentace (pozn. 49);
- s. 54 – datum je třeba číst „třetí den de-chol moed pesach“, tj. 17. Nisan 549 = 13.4.1789;
- s. 60, 61 aj. – patrně překlepy nebo přehlédnutí v přepisu textu oproti fotografii.

Další připomínky mám k úvodní obecné charakteristice židovských hřbitovů, hlavně k úseku symboliky (s. 12-14):

Magen David původně symbolizoval osobní jméno;

v rostlinných motivech stejně jako v motivu srdce a věnce není třeba hledat mystický výklad; motiv srdce je navíc používán i na mužských náhrobcích, mj. jako symbol osobního jména či přízviska (Herz, Hercka);

závoj (rouška) je rovněž obecným dekorativním motivem, bez výlučnosti ženských náhrobků;

kde se nachází symbol babylonské věže?

Navíc „vějíř“, uvedený na s. 28, 35, je stylizovanou nebo modifikovanou formou klasické rokaje.

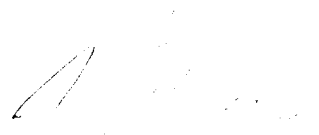
Poznamenávám, že tyto připomínky neznamenalí negativní hodnocení, poněvadž autorka na citovaných místech čerpala z literatury, na kterou svědomitě odkazuje. Chci pouze zdůraznit, že řada prací (např. F.Gottlieb, A.Haidler a kol.) je ve svém výkladu a interpretaci zaměřena tradičně až mysticky a obsahuje závěry, které nelze nekriticky přijmout.

Celkové hodnocení:

Bakalářská práce Lucie Petrusové představuje záslužný příspěvek k probíhající dokumentaci židovských hřbitovů na území České republiky, a tím ke studiu regionálních židovských dějin a kultury. Po obsahové stránce splňuje daný úkol a je rovněž vybavena požadovanými formálními náležitostmi (obsah, poznámkový aparát, bibliografie, navíc příloha). Po korektuře výše poznamenaných nesrovnalostí bude možné zařadit tuto dokumentaci dochovaných náhrobních kamenů z Hoješína, Přestavlk a Zájezdce do širší dokumentační databáze a patřičně ji využívat.

Předložená bakalářská práce zcela odpovídá požadavkům, doporučuji ji k obhajobě a vzhledem k její nesporné kvalitě ji navrhuji hodnotit jako výbornou. Zároveň doporučuji – opět po nutné korektuře – publikaci této práce v časopisu *Judaica Bohemiae* nebo v příslušném regionálním tisku (periodika památkové péče, odborné průvodce).

V Praze dne 15. května 2006.

Doc. PhDr. Jiřina Šedinová, CSc.
Ústav Blízkého východu a Afriky FF UK